

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Факультет управління, економіки та права
Кафедра права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **«Захист права власності в практиці ЄСПЛ»**

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань - 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма – «Право»

Форма навчання – денна, заочна (скорочена програма)

Компонент освітньої програми – вибіркова.

Дні занять – відповідно до розкладу.

Консультації – відповідно до графіка навчального процесу.

Мова викладання – українська.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Захист права власності в практиці ЄСПЛ займає важливе місце в юридичній науці. Ст. 1 Протоколу 1 до Європейської конвенції про захист прав та основоположних свобод людини застосовується достатньо широко і до власності в контексті практики ЄСПЛ може відноситися значний перелік активів як матеріального, так і нематеріального характеру, зокрема, будинки, земельні ділянки, рухоме майно, орендна плата, кошти, присуджені судовим чи арбітражним рішенням, права, що впливають з акцій та патентів, ліцензії, право на отримання пенсії, найменування та репутація підприємства тощо. Захист права власності в практиці ЄСПЛ займає важливе місце у формуванні державної політики.

Навчальна дисципліна «Захист права власності в практиці ЄСПЛ» є вибірковою навчальною дисципліною, що належить до циклу спеціальної (фахової) підготовки за освітньою програмою «Право» спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право», яка викладається в 4 семестрі в обсязі 5 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Підсумковий контроль – залік.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Захист права власності в практиці ЄСПЛ» є опанування та засвоєння здобувачами освітнього ступеня «бакалавр» теоретичних знань з особливостей захисту прав та основоположних свобод у Європейському суді з прав людини (далі - ЄСПЛ) та реалізації його рішень у вітчизняній правовій системі.

Завдання - використовуючи усі доступні форми навчання для повноцінного оволодіння студентами дисципліни «Захист права власності в практиці ЄСПЛ» з урахуванням особливостей предмета та методу правового регулювання цивільних процесуальних правовідносин, сприяти опануванню студентами наукових тверджень, положень цивільного процесуального права, набуття навичок його застосування у практиці правозахисної, правозастосовчої, наукової та іншої діяльності.

- сформувати у студентів глибокі теоретичні знання та практичні навички для використання їх у своїй професійній діяльності;

- сприяти вихованню у студентів поважного ставлення до правових засад судового захисту цивільних прав та інтересів особи як важливого засобу захисту фізичних та юридичних осіб, їх прав, свобод та законних інтересів;

- збагатити студентів теоретичними знаннями шляхом засвоєння ними різних концепцій, поглядів, дискусійних положень з найбільш важливих питань науки цивільного процесу і ознайомити їх із сучасними тенденціями розвитку правових поглядів щодо цивільного судочинства.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Формат курсу

Вивчення дисципліни «Захист права власності в практиці ЄСПЛ» відбувається у формі навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання (лекції, лабораторні заняття, консультації) та виконання самостійної роботи в позааудиторний час.

Вкладанні лекційного матеріалу відбувається у формі лекцій-бесід і лекцій-візуалізації. Лекція-бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дає змогу привернути увагу слухачів до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу. Лекція-візуалізація – візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядають технічними засобами навчання.

При проведенні практичних занять передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як виконання індивідуального завдання із створення програм для технічних систем та дискусія.

Допускається проведення лекцій і практичних занять з використанням дистанційних методів навчання.

Консультації здійснюються у відведений для цього час, який доводиться до студентів на початку семестру. Вони, зокрема, використовуються для презентації виконаних студентом завдань у разі його відсутності на заняттях.

Самостійна робота передбачає виконання завдань практичного характеру, передбачених програмою курсу, що не завершені чи не можуть бути виконані в рамках аудиторних занять, самостійне вивчення окремих питань.

Студенти працюють з друкованим інформативним матеріалом або з матеріалом мережі Інтернет, виконують усні та письмові завдання, виступають з доповідями і презентаціями, підготовленими індивідуально. Програмою передбачено виконання завдань, пов'язаних з темою дисертаційного дослідження аспіранта.

Студенти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Відпрацювання пропущених занять здійснюється згідно з «Положенням про порядок відпрацювання студентами Львівського національного аграрного університету пропущених лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять». Студент представляє опрацьований практичний матеріал (виконане завдання) з відповідної теми.

Організація навчального процесу передбачає дотримання вимог академічної доброчесності. Письмові роботи студентів повинні відображати їх власні міркування, результати здійснених ними досліджень. Порушеннями академічної доброчесності під час вивчення дисципліни вважаються: академічний плагіат, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.

При проведенні практичних занять передбачене виконання практичних робіт у формі вирішення ситуативних завдань (кейсів) і тестів, проведення ділової гри, заслуховування усних відповідей, доповідей, а також рефератів та демонстрація презентацій, які підготовлені як індивідуальні завдання за темою самостійного вивчення дисципліни.

Здобувачі вищої освіти працюють з друкованим чи надісланим їм в електронній формі інформативним матеріалом, або з інформацією в мережі Інтернет.

Здобувачі вищої освіти можуть здійснювати наукові дослідження шляхом написання та опублікування наукових статей, тез доповідей на конференціях, круглих столах та наукових семінарах.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Вивчення навчальної дисципліни передбачає роботу в колективі. Студенти під час лекційних занять ведуть конспект з відповідної теми. Під час заняття або ж в кінці лектор ставить питання, веде діалог з аудиторією для кращого засвоєння теоретичного матеріалу.

Лекції і практичні заняття можуть проводитися з використанням сервісу ZOOM.US. Також викладач і студенти можуть спілкуватись через електронну пошту, Viber, Telegram, інші доступні засоби комунікації. В разі потреби може використовуватись Форум як форма спілкування викладача й студентів у дистанційному (віддаленому) навчанні. Кожний форум присвячений будь-якій проблемі або темі. Модератор форуму (мережевий викладач) реалізує дискусію чи обговорення, стимулюючи питаннями, повідомленнями, новою цікавою інформацією. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної та доброзичливої критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки на консультації викладача. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.

Після вивчення навчальної дисципліни студент здобуває такі **компетентності**:

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Захист права власності в практиці ЄСПЛ» здобувачі освіти повинні засвоїти такі **програмні результати навчання**:

ПРН1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

ПРН18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

ПРН19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Залік – це вид підсумкового контролю, при якому засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі результатів поточного контролю (тестування, поточного опитування, виконання індивідуальних завдань та вирішення кейсів тощо на практичних заняттях) протягом семестру.

У процесі усного опитування, викладач зобов'язаний спершу вислухати повну відповідь студента (не залежно від того, чи вона є правильною) і лише потім задавати уточнюючі, додаткові запитання. Обов'язково наголошується на неправильних фрагментах відповіді, на суті помилок.

Можливе проведення семестрового заліку у формі тестування в системі Moodle.

Критерії оцінювання знань студентів визначенні у **Положенні про критерії оцінювання ЛНУП**.

За рішенням засідання кафедри студент може бути додатково оцінений за участь у наукових конференціях, підготовку наукових публікацій, участь у Всеукраїнських конкурсах наукових студентських робіт, Всеукраїнських олімпіадах за спеціальністю, виконання досліджень тощо.

Оприлюднення результатів заліку проводиться публічно.

Політика оцінювання – передбачає дотримання принципів доброчесності та студентоцентрованого підходу.

Академічна доброчесність - дотримання Положення про академічну доброчесність у ЛНУП».

Доступний за посиланням:

<http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/navchchas/zagalpolog.html>

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1: Загальні положення про право власності

Поняття права власності. Зміст права власності. Суб'єкти права власності. Здійснення права власності. Використання власником свого майна для здійснення підприємницької діяльності. Непорушність права власності. Тягар утримання майна. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна. Право власності Українського народу. Право приватної власності. Право державної власності. Право комунальної власності. Спільна сумісна та спільна часткова власність.

Тема 2. Загальні засади захисту права власності.

Загальна характеристика захисту права власності. Поняття «захист права власності». Суб'єкти та об'єкти охоронних правовідносин. Співвідношення понять «захист» та «охорона». Мета та підстави правової охорони та захисту майнових прав. Місце захисту права власності у системі охоронних правовідносин. Загальна характеристика майнових прав. Поняття та види майнових прав суб'єктів господарювання. Підстави виникнення майнових прав та обов'язків. Підстави набуття та припинення права власності. Гарантії майнових прав, що декларуються державою. Система органів захисту та охорони права власності і законних інтересів.

Тема 3. Форми та засоби захисту права власності.

Способи, форми та засоби захисту права власності. Класифікація способів захисту майнових прав. Господарсько-правові способи захисту майнових прав. Характеристика окремих видів способів захисту майнових прав. Форми захисту права власності. Коло суб'єктів, що беруть участь у захисті права власності. Судова юрисдикційна форма захисту права власності. Проблемні питання розмежування підвідомчості справ. Несудова юрисдикційна форма захисту права власності. Захист прав нотаріусом. Самозахист як форма захисту права власності. Альтернативні способи захисту права власності. Строки здійснення захисту права власності.

Тема 4: Способи захисту права власності

Засади захисту права власності. Право власника на витребування майна із чужого незаконного володіння. Право власника на витребування майна від добросовісного набувача. Витребування грошей і цінних паперів. Розрахунки при витребуванні майна із чужого незаконного володіння. Захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння. Визнання права власності. Визнання незаконним правового акта, що порушує право власності. Відшкодування шкоди, завданої власникові земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв'язку із зниженням їх цінності.

Тема 5. Практика Європейського суду з прав людини

Місце Європейської конвенції з прав людини в системі захисту прав людини. Міжнародні стандарти та європейська система захисту прав людини. Право на захист (стаття 6 Європейської конвенції - право на справедливий судовий розгляд; стаття 13 Європейської конвенції - право на ефективний засіб правового захисту). Значення права, проголошеного статтею 6 Європейської конвенції. Сфера дії права на справедливий судовий розгляд. Ефективний засіб правового захисту: визначення змісту, судові принципи, тлумачення.

Захист права власності (стаття 1 Першого протоколу до Європейської конвенції). Право власності: зміст, значення, особливості правового регулювання. Складові права власності та позитивні обов'язки держави. «Мирне володіння майном». Підстави та порядок обмеження права власності. Суспільні інтереси. Компенсація. Право держави регулювати майнові відносини. Справи: Грецькі нафтопереробні заводи «Стрен» та Стратіс Андреадіс проти Греції; Лоїзиду проти Туреччини; «Прессос Компанія Нав'єра» та інші проти Бельгії; Спорронг та Лоннрот проти Швеції.

Тема 6. Захист майнових прав у відносинах власності у практиці ЄСПЛ

Захист майнових прав суб'єктів господарювання у відносинах власності. Загальні засади охорони та захисту права власності. Поняття та загальна характеристика способів та форм захисту права власності та інших речових прав суб'єктів господарювання. Речово-правові способи захисту права власності. Особливості захисту права державної та комунальної власності. Особливості захисту права власності на цінні папери. Дотримання принципу соціальної справедливості захисту права власності, встановлених в Протоколі 1 до Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 року. Справи: Івчер Бронштейн проти Перу від 06 лютого 2001 р.; Івчер Бронштейн проти Перу від 06 лютого 2001 р

Тема 7. Захист прав суб'єктів господарювання при порушенні господарських договорів у практиці ЄСПЛ

Захист прав суб'єктів господарювання при порушенні господарських договорів. Поняття, види, форми та підстави виникнення господарських зобов'язань. Поняття та значення

господарських договорів. Види господарських договорів за різними критеріями. Порядок укладання та виконання господарських договорів. Способи забезпечення виконання господарських зобов'язань. Судовий захист прав суб'єктів господарювання при порушенні господарських договорів. Досудовий захист прав суб'єктів господарювання при порушенні господарських договорів. Здійснення захисту прав суб'єктів господарювання при укладенні договорів у системі ProZorro. Справи: «Про німецьких поселенців у Польщі» 10 вересня 1923 р.; «Фабрика в Хожуві»; «Концесії Мавроматіса в Єрусалимі»; Маянья (Сумо) Амас Тінгні Ком'юніті проти Нікарагуа від 31 серпня 2001 р.

Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : Закон України від 28. 06. 1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0020700-95>.(дата звернення: 15.08.2020).
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 15.08.2020).
3. Регламент Європейського суду з прав людини URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/980_067

Основна література

1. Бущенко А.П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці. Харківська правозахисна група. Харків: Права людини, 2020 р. 216 с.
2. Бущенко А.П. Проти катувань. Стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основних свобод. Систематизований дайджест рішень Європейського Суду з прав людини. Харків: Фоліо, 2022.288с.
3. Вибрані справи Європейського суду з прав людини. Випуск І.К.: Фенікс, 2021.224 с.
4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини. Випуск ІІ.К.: Фенікс, 2021.273 с.
5. Вибрані справи Європейського суду з прав людини. Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини. К.: Фенікс, 2022. 96 с.
6. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст. К.:ВІПОЛ, 2021. 960 с.

Допоміжна література

1. Мазур М.В., Тагієв С.Р., Беніцький А.С., Кострицький В.В. Тлумачення та застосування Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод Європейським судом з прав людини та судами України. Навчальний посібник. Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2021. 600 с. URL: <http://helsinki.org.ua/files/docs/1251638730.pdf>
2. Права людини в Україні – 2011. Доповідь правозахисних організацій. Українська Гельсінська спілка з прав людини, Харківська правозахисна група. Харків: Права людини, 2021.352 с.
3. Шевчук С. Судовий захист прав людини: Практика Європейського Суду з прав людини у контексті західної традиції. К.: Реферат, 2022. 848 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси - книжковий фонд читального залу Львівського НУП (м. Дубляни, вул. В. Великого, 1), Львівської наукової бібліотеки ім. Стефаніка НАН України (вул. Стефаніка, 2).
2. Електронні інформаційні ресурси:
Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>;

Єдиний веб-портал органів виконавчої влади в Україні. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

Урядовий портал Кабінету Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua.

Офіційний сайт Львівської електронної бібліотеки ім. В. Стефаника. URL: www.lsl.lviv.ua.

Офіційний сайт Бази українського законодавства в Інтернет. URL: www.lawukraine.com.